

Notat

Orientering til BUU om undervisning af elever på 6. - 9. klassetrin, herunder indsatser for udsatte elever

23. april 2020

Sagsnummer
2020-0098168

Dokumentnummer
2020-0098168-1

Baggrund

Elever i 6. - 9. klasse har siden medio marts været fjernundervist. I denne periode har eleverne skullet vænne sig til en markant anderledes skoledag med meget store krav til deres selvstændighed. Det gælder både i forhold til det konkrete skolearbejde, strukturering af dagen og opgaver, at holde sig orienteret om skolens kommunikation og øget brug af digitale platforme, som Teams, Aula og Meebook.

Eleverne har desuden skullet håndtere det fysiske fravær af deres kendte lærere og pædagoger og de mange sociale sammenhænge, de almindeligvis indgår i i skoletiden og deres fritidsliv samtidig med, at den uvante situation kan have presset mange familier.

BUU har udtrykt bekymring for den faglige og trivselsmæssige udvikling hos eleverne på 6. - 9. klassetrin. Udvalget har derfor bedt om en kort redegørelse for indsatsen for denne aldersgruppe mhp. drøftelse af status og mulige handlinger.

Notatets indhold

Notatet indeholder 4 elementer:

- 1) en kort gennemgang af reglerne for lukning af skolen for 6.-9. klasse samt undtagelser fra lukning
- 2) en status for, hvordan skolerne i dag håndterer både den brede elevgruppe og de udsatte elever i 6. - 9. klasse, herunder hvordan skolerne kan styrke deres indsats
- 3) et afsnit om behov for mere kapacitet og andre aktører, herunder bl.a. fritidscentre, klubmedarbejdere og Ungdomsskolen
- 4) scenarier for styrket indsats, herunder både inden for de nuværende rammer og med behov for finansiering i forbindelse med overførselssagen eller budget 2021

1) Kort om lovgivningen om lukning, nødundervisning og elever undtaget for lukning

Lovgivningen lige nu indebærer, at alle elever i 6.-9. klasse som udgangspunkt skal undervises hjemme, og at genåbningen af skoler alene omfatter 0.-5. klasse. Derfor er det lige nu ikke muligt at tilbyde elever i 6. - 9. klasse genåbning af skoler eller undervisning på andre lokationer - heller ikke selv om der kan findes egnede lokaler.

Center for Policy
Fagligt Indhold og Kvalitet
Gyldenløvesgade 15
1600 København V

EAN-nummer
5798009371201

Genåbning og undervisning på skolen kan ifølge bekendtgørelsen dog (og kun) ske for de elever som skolen er bekymret for pga. forhold i hjemmet, faglige udfordringer eller mistrivsel. Denne form for undervisning sker allerede i dag, og skolerne forventer, at flere elever vil opleve faglige eller trivselsmæssige udfordringer ved fjernundervisningen, ligesom flere og flere ressourcestærke børn gradvist vil miste motivationen. Det er derfor skolernes vurdering, at gruppen af elever, som helt eller delvist bør undtages for skolelukning vil stige i den kommende tid afhængigt af lukningens varighed.

Det er værd at bemærke, at undtagelse for lukning ikke behøver at være permanent for en elev, og at det er skolen, der vurderer, om en elev skal undtages helt eller delvist for lukning.

2) Skolernes nuværende indsats for 6.-9. klasse

Som en konsekvens af genåbningen for de yngste elever er mange skoler blevet presset på bemandingen, jf. de sundhedsfaglige krav til gruppestørrelse mv. Det betyder også, at mange lærere og pædagoger er inddraget i undervisningen af 0.-5. klasse, samtidig med, at behovet for og ønsket om støtte og kommunikation stiger fra de ældste elever og deres forældre i takt med at perioden med fjernundervisning forlænges.

Det er forvaltningens opfattelse, at skolerne er meget opmærksomme på netop de store elever, og hvad den fortsatte fjernundervisning har af konsekvenser, og at flere skoler derfor er i gang med at overveje, hvordan de kan styrke indsatsen og kontakten med elever for forældre.

Skolerne kan på www.bedstsammen.kk.dk finde gode råd, eksempler, vejledninger mm. om fjern- og nødundervisning af bl.a. 6.-9. klasseseleverne (<https://bedstsammen.kk.dk/indhold/fjernundervisning-under-nedlukning>)

Undervisning, vejledning og støtte til eleverne sker bl.a. i virtuelle møder mellem elever og lærere i form af klasseundervisning, gruppe- og individuel vejledning, samt ved forpligtende elevarbejdsfællesskaber (inddeling af elever i faste grupper, som mødes virtuelt). En fast struktur på dagen og ugen er for de fleste elever en forudsætning for, at de får et overblik og en forståelse af forventningerne til dem og bidrager til at underbygge oplevelsen af almindelig skolegang. Et eksempel herpå er Højdevangens Skole, som har indført daglig fælles opstart i de enkelte klasser, og ledelsen har sat krav om, at alle elever mindst hver dag møder live online undervisning. Mange andre skoler har efter forlængelsen af lukningen opsat lignende faste strukturer for undervisningen i 6. - 9. klasse.

Skolerne lægger vægt på kommunikationen til forældrene og en tæt dialog mellem skole og hjem. Det kan i den givne situation være en udfordring at sikre netop den tætte og konkrete dialog. Skolerne fortsætter eller genoptager derfor bl.a. den almindelige praksis mange steder med faste ugeplaner og gør aktuelt mere ud af instruktion og vejledning om, hvor opgaver og materialer findes, hvordan man bruger de digitale

platforme mv. Et eksempel er Lundehusskolen, hvor lærerne i ugeplanen melder ud, hvornår der er virtuel undervisning, hvor eleverne skal være on line, og hvornår det forventes at eleverne arbejder selvstændigt eller i grupper.

De ovennævnte greb til undervisningen er over perioden blevet styrket, og mange af de gode eksempler deles på bedstssammen.dk. Forvaltningen fortsætter med at understøtte skolernes arbejde med videndeling, råd og vejledning, bl.a. via *Bedst Sammen* og kompetenceudvikling, fx i form af webinarer om brug af Teams i både teknisk og pædagogisk øje med og gennem en fortsat udvikling af digitale undervisningsforløb via BUFX mv. Det er væsentligt, at alle de gode erfaringer deles, så skolerne lettest muligt kan sætte ind med effektive indsatser for elever og forældre.

Evt. nye indsatser som kan styrke skoledagen for 6.-9. klasse

Der er forskellige muligheder for at styrke dagligdagens struktur og kontakten mellem lærer og elev og dermed øge udbyttet af fjernundervisningen for den brede gruppe af elever. Det kan enten ske ved at fastsætte ensartede retningslinjer for alle skoler eller ved selv at lade skolerne planlægge fjernundervisningen med support fra forvaltningen. Uanset om den øgede indsats sker centralt eller lokalt, og via vejledning eller konkrete minimumskrav og retningslinjer kan kvaliteten fx styrkes ved:

- Fortsat og målrettet videndeling og brug af gode eksempler
- Kompetenceudvikling af lærere og pædagoger, evt. via webinarer og retningslinjer for undervisning
- Omfattende virtuel liveundervisning for alle elever eller i mindre grupper
- Fast individuel kontakt mellem lærer og alle elever, herunder fx dagligt tjek-ind, respons ift. ugeskema tydelig adgang til support for elever mm.
- Tæt og tydelig kommunikation til forældrene om, hvordan undervisningen foregår, hvilke platforme, der bruges, og hvornår eleven kan komme i kontakt med sin(e) lærere
- Kommunikation om hvor eleven kan få yderligere støtte, fx til frivillig lektiehjælp, hotline til familier som oplever udfordringer mm.

Uanset hvilke gode erfaringer, fortsat kompetenceudvikling i form af fx webinarer eller tydeligere retningslinjer, der bliver tilbudt eller fastsat, er det dog vigtigt at understrege, at skolerne lige nu står med en stor opgave med genåbningen, og at det kan være vanskeligt for skolerne at frigøre ressourcer til flere og nye rutiner eller kompetenceopbygning.

Indsatsen for udsatte elever og undtagelse fra skolelukning

Skolerne har fra starten af nedlukningen haft en stor opmærksomhed på børn i udsatte positioner. Skolerne påbegyndte kort efter nedlukningen at systematisere deres viden om netop denne gruppe af børn og har igennem hele perioden kategoriseret børn i hhv. A og B-børn, jf. bekendtgørelsen om nedlukning og forvaltningens retningslinjer herom.

Skolerne har dermed et godt grundlag at stå på i den nuværende situation, men der er fra skolernes side en stigende bekymring for de mest udsatte elever. Gruppen omfatter massivt fagligt udfordrede elever, elever med behov for omfattende vejledning, instruktion, strukturering, opfølgning mv, psykisk sårbare elever og elever der grundet forhold i hjemmet har større behov for kontakt samt elever med diagnoser og handicap.

Stort set alle skoler har igennem perioden med nedlukning udviklet individuelle lære- og/eller trivselsplaner i samarbejde med forældre og støttepersoner og Socialforvaltningen. Mange skoler har i forlængelse af deres bekymring et antal elever, der undtages for lukning, og hvor der i forskelligt omfang stilles krav om fysisk fremmøde og/eller om øget interaktion med lærere og pædagoger telefonisk og virtuelt. Flere skoler har desuden afsat særlige lærer- og pædagogressourcer til at varetage netop denne opgave.

På mange skoler, fx Strandvejsskolen, registrerer lærerne hen over ugen elevernes deltagelse og trivsel i en fælles oversigt. På den måde sikrer de, at der er tilsyn med alle elever, og lærerne ved, om der er elever med behov for en særlig indsats.

For langt de fleste skoler anvendes vejlederkorpset og fx læsevejledere eller vejledere i Dansk som andetsprog til at tilrettelægge og tilpasse nødundervisningen til enkelte elevers behov, herunder særligt i dansk og sprogstimulering. Som udgangspunkt anvender de fleste børn fortsat Appwriter som værktøj til læseudfordringen.

På alle skoler skal fravær fortsat registreres. Det er skolerne, der på daglig basis registrerer fravær for den enkelte elev, og data trækkes centralt via KMD elev af forvaltningen og videresendes til STIL (Styrelsen for IT og læring). Det giver mulighed for at følge udviklingen i fravær og at give support til Skolerne på den praktiske løsning af opgaven. Fraværet kan desuden give en indikation på, om der er behov for en særlig indsats ift. fx øget struktur eller trivsel for den brede gruppe af elever eller for enkelte, særligt udsatte elever.

Skolerne skal som hidtil underrette Socialforvaltningen, hvis de har bekymring for et barn. Det kan være pga. fravær fra fjernundervisning eller tegn på mistroivsel mm. Socialforvaltningen er i gang med at genåbne en række af deres sociale tilbud for udsatte børn og unge, ligesom de planlægger, hvordan skolesocialrådgiverne og dagtilbudssocialrådgiverne gradvist kan komme tilbage. Samtidig skærper de deres opmærksomhed på familier, hvor der er udtrykt bekymring for et barn, og de ser i den anledning nærmere på, om antallet af underretninger efter et lille fald i den forgange perioder stiger igen, nu hvor landets yngste børn er tilbage i dagtilbud og skoler. Samtidig oplyser de BUF om andelen af underretninger ift. elever over 12 år, så det er muligt at fokusere på skolens 6.-9. klasse – også i forhold til underretninger.

Flere elever forventes at blive undtaget fra lukning

Det er skolernes vurdering, at der i den kommende tid vil være et tiltagende antal børn og unge, der skal undtages fra lukning på grund af barnets eller den unges særlige sociale, pædagogiske eller behandlingsmæssige behov, herunder forholdene i hjemmet. Vurderingen er

begrundet i fjernundervisningens varighed og den belastning, der følger heraf samt at stadigt færre forældre vil være hjemme til at støtte deres børn.

Undtagelse fra lukning omfatter bl.a. elever, som ikke aktivt deltager i fjernundervisningen eller som er i risiko for ikke at få 02 i dansk og matematik og dermed ikke får retskrav på optag på en erhvervsuddannelse (i 2019 udgjorde denne gruppe ca. 10 % af eleverne). Derudover vil det omfatte elever, som udviser tegn på mistriksel eller som i øvrigt har behov for tættere dialog med en kendt voksen.

Når skolen er bekymret for en elev, kan de dermed undtage eleven fra lukningen, og dermed skal eleven have hel eller delvis undervisning ved fysisk fremmøde, sådan som §2 i "Bekendtgørelse om lukning og gradvis, kontrolleret genåbning..." giver mulighed for.

Det er svært at give et konkret skøn over den forventede stigning i andelen af elever, som inden sommerferien skal have undervisning på skolen, men skolerne har peget på mellem 10 og 30 % af eleverne i 6.-9. klasse varierende fra skole til skole. Skolerne skal dog samtidig med deres faglige vurdering balancere det ift. hensynet til smitterisikoen ved forsamlings, og en mulighed kan derfor være en mere intensiv kontakt mellem skole og elev virtuelt og telefonisk frem for fysisk fremmøde.

3) Øget behov for bemanning og kapacitet

Skolerne er allerede nu udfordret på ressourcer til at klare den nuværende situation, og hvis antallet af elever, som skal have undervisning med fysisk fremmøde eller øget individuel opfølgning stiger, presses skolerne på deres kapacitet – både i form af ledige kvadratmeter og undervisningspersonale.

Forvaltningen vil derfor fortsætte med at afsøge muligheder for læringsrum uden for skolernes matrikler, hvor elever, som er undtaget fra lukningen, kan mødes og modtage undervisning, vejledning og indgå i stærkere sociale fællesskaber. Flere virksomheder har tilbudt adgang til deres faciliteter

Ligeledes arbejder forvaltningen også på at tilvejebringe flere ledige hænder igennem Medarbejderbanken og via lokale løsninger.

I takt med at presset på personaleressourcen på skolerne stiger, kan der være behov for at inddrage andre ressourcer til at støtte op om skolernes tilrettelæggelse af skoledagen. Det kan både være i form af hjælp til lektielæsning mv. og som støtte til trivselsindsatser og kontakt med eleverne. Her kan findes ressourcer både internt i BUF og også hos eksterne aktører.

Fritidscentre, ungdomsklubber og det opsøgende arbejde

Fritidstilbuddene for elever til og med 5. klasse er genåbnet, mens fritidstilbud for elever i 6.-9. klasse fortsat er lukkede. Der er ikke indenfor de nuværende lovgivningsmæssige rammer mulighed for at genåbne de almene klubtilbud for 6.-9. klasse for elever, der ikke er omfattet af nødundervisningen, så de ville kunne mødes fysisk der. Fritidscentre

tilbyder online-aktiviteter til de unge, som endnu ikke er tilbage i skole, som fx lektiecafé, vejledning, chat, musikundervisning, rollespil, træningsprogrammer mv. Forvaltningen vil understøtte, at fritidscentrene deler links til online-aktiviteter som musikundervisning, rollespilshold mv. med hinanden, så alle unge har mulighed for at bruge dem. Samtidig indgår mange af medarbejderne i fritidscentrene i et samlet helhedstilbud i skolen for eleverne til og med 5. klasse, og det vil derfor være vanskeligt med de nuværende ressourcer at udvide online-aktiviteter, hvor der er direkte voksenkontakt.

Omfanget af medarbejdere, som varetager det opsøgende arbejde i fritidscentre, har været fastholdt på almindeligt niveau under hele nedlukningen og efter genåbningen af skole og fritidsordninger. I alle områder er der klubmedarbejdere, der står klar, hvis der opstår behov for en øget indsats. De opsøgende medarbejdere går i dialog med de børn og unge, de møder i gadebilledet og støtter dem i at følge myndighedernes anvisninger om Covid 19 samt forhindrer, at unge tiltrækkes af kriminelle miljøer. Der har været særlig fokus omkring særlige steder i byen, samt ved KKF's udendørs faciliteter.

SOF åbner desuden gradvist nu nogle af de sociale tilbud for udsatte børn og unge, bl.a. Ressourcecenter Ydre Nørrebro og Sjakket på Nørrebro som supplement til det opsøgende arbejde. Det kan være med til at fastholde positive relationer for nogle af områdets unge, som hidtil er kommet i tilbuddene. Det kan samtidig være unge, der har haft svært ved at få udbytte af fjernundervisningen, og som nu i stedet kan få støtte til at få hverdagen til at fungere på en god måde.

Ungdomsskolen

Ungdomsskolens heltidsundervisning på alle klassetrin er omfattet af regeringens bekendtgørelse om genåbning - på lige fod med specialskoler mv. Ungdomsskolen har derfor den 20. april genåbnet matriklerne Hovmestervej 30 (ungdomsskolens 8.-9. Klasse, -Dagkursus og 10. Puls), Kapelvej 44 (Byhøjskolen - for psykisk sårbare, primært ATS elever), Gl Kalkbrænderivej (Nye Veje, vejlednings og afklaringsstilbud), Hindegade (Ungdomsskolen i Hindegade, for Nytilkomne og Prøveforberedende enkeltfag i Dansk, Matematik og Engelsk).

Ungdomsskolens aktiviteter i udskolingen lukkede ned sammen med nedlukningen, og det er kun få aktiviteter, der lige nu kører videre. Der kan dermed være et potentiale for at etablere supplerende undervisning i fjernundervisningen fra Ungdomsskolen, ligesom de kan bidrage med fx ekstra timer i fag eller undervisning uden for almindelig skoletid. Samtidig har Ungdomsskolen dog også allerede nu en række medarbejdere, der er meldt ind i medarbejderbanken til støtte for pasning eller skoler, ligesom de mange timeansatte undervisere er blevet opfordret til at søge ind til enten pasning eller undervisning. Dermed

mindskes frirummet til at supplere med yderligere tilbud af hensyn til at sikre skolernes basis-drift pt.

Der er på nogle skoler etableret samarbejde med Ungdommens Røde Kors og Red Barnet Ungdom, som tilbyder virtuel faglig hjælp og social støtteaktivitet. Indsatsen og tilbuddet er formidlet til skolerne via leder-mails fra forvaltningen, og organisationerne kan evt. tilbyde yderligere ressourcer til skolerne. Indsatsen vil i noget omfang muligvis kunne udbydes som fysisk fremmøde, delvist afhængigt af sundhedssikkerhedsfaglige vurderinger samt adgangen til lokalefaciliteter.

4) Scenarier for en styrket indsats for 6.-9. klasser

Der kan drøftes forskellige scenarier for en styrket indsats, ligesom de enkelte scenarier kan skaleres eller kombineres.

A. Styrket indsats inden for de nuværende rammer

Der sættes yderligere fokus på skolernes nuværende undervisning, og skolerne støttes målrettet med videndeling og retningslinjer for kontakt mellem lærer og elever, herunder fx krav til virtuelle møder mm. Denne tilgang kan bidrage til at begrænse andelen af børn, som i den kommende tid får behov for en særlig indsats og skal undtages fra skolelukning for at få udbytte af undervisning eller undgå mistrivsel.

Samtidig etableres der løbende yderligere samarbejde med fx frivillige organisationer og Ungdomsskolen om supplerende indsats, som kan styrke kontakten til eleverne i form af trivselssamtaler, lektiehjælp, ekstra timer mm.

Indsatserne holdes inden for de nuværende rammer med øget support til skolerne i form af værktøjer og kompetenceløft. Det vil dog fortsat kræve flere ressourcer af skolerne og dermed være en udfordring i den nuværende pressede bemandsingssituation.

B. Nye indsats inden for de nuværende rammer (omprioritering)

Der etableres intensive læringsforløb på skolerne for nye grupper af elever, som vurderes at skulle undtages fra skolelukning af pædagogiske eller trivselsmæssige grunde. Indsatsen etableres i mindre grupper og bygger på erfaringer fra bl.a. "To-Tal" undervisning på Rådmandsgade Skole. Indsatsen kan iværksættes ved omprioritering af midler til løft af udskolingen, så skolerne tilføres ressourcer til at løfte opgaven. Udfordringen med at skaffe den tilstrækkelige bemanning og de fysiske læringsrum skal dog løses for at kunne sætte initiativer i gang. Der skal derfor formentlig findes samarbejdspartnere uden for skolerne til at løfte opgaven med de nye forløb.

Indsatsen kan formentlig sættes hurtigt i gang og kan finansieres med en omprioritering af midler inden for ungdomsprogram og midler til udskolingen og dermed ikke berøre skolernes økonomi.

C. Nye indsats, som forudsætter finansiering i OFS eller BU21

Der kan etableres særligt tilrettelagte forløb efter skoleårets afslutning som et tilbud til elever, der ikke har fået det fornødne udbytte af undervisningen. Afhængigt af den kommende tids udmeldinger om

genåbning kan forløbene etableres fysisk eller som fjernundervisning. Denne type aktiviteter omfatter fx sommerskole for de elever, der skal have højnet deres faglige niveau for at kunne starte på en ungdomsuddannelse, etablering af mentorpar til opstart af ungdomsuddannelse samt intensive læringsforløb for kommende 9. klasser for at "indhente" evt. fagligt efterslæb efter sommerferien. Denne type af forløb forudsætter finansiering og vil dermed skulle løftes i OFS, ligesom der skal gøres overvejelser om, hvordan de kan gennemføres med de nuværende kapacitetsmæssige udfordringer (både fysisk og bemandingsmæssigt).

Det kan overvejes, at en sådan indsats målrettes elever i udsatte boligområder (ghettoer), hvor der formentlig er en overrepræsentation af elever med behov for ekstra støtte. I forbindelse med OFS 19/20 forventes der at blive fremsat budgetforslag om den nuværende situations betydning for udsatte boligområder, og et budgetønske til de ældste elever kan indarbejdes her.

Der kan endvidere komme en langsigtet konsekvens på den faglige og sociale bane for de elever, der har haft svært ved at deltage i fjernundervisningen, men hvor det først senere viser sig, at de har vanskeligt ved at indhente det forsømte. Evt. særlige forløb for disse elever vil ligeledes forudsætte finansiering og skal dermed løftes i forhandlingerne om budget 21. Det kan fx være forløb med inspiration fra Københavner-Akademiet eller ekstra lærerkræfter til skoler med mange elever med ekstra behov for støtte og intensive forløb, ligesom det kan være ekstra forløb med vejledning i regi af UU e.lign., herunder med fokus på elever i udsatte byområder.

Videre proces

Hvis udvalget ønsker nye indsatser iværksat for målgruppen, vil der blive udarbejdet konkrete budgetnotater for de aktuelle indsatser, ligesom der vil blive afsøgt mulige samarbejdspartnere til at løfte opgaven, så skolerne i videst muligt omfang afskærmes fra yderligere pres på personaleressourcer.

Derudover har Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Nye Borgerlige og Alternativet indgået en aftale om at sætte særligt fokus på udsatte borgere. Som led i aftalen er der afsat 60 mio. kr. i 2020. Midlerne skal anvendes til lokale indsatser, der kan medvirke til at lukke udsatte elevers faglige huller som følge af nedlukningen, som eksempelvis turboforløb, læringscamps, særligt tilrettelagte undervisningsforløb på skolerne og ekstra lektiecafeer. Den nærmere udmøntning skal afklares og forhandles i Børne- og Undervisningsministeriet med børne- og undervisningsordførerne. Når der er kendskab til mulighed for at få støtte af disse midler, vil det ligeledes indarbejdes i de forskellige muligheder for at styrke indsatsen. (se aftaleteksten på <https://sim.dk/media/37951/aftale-om-initiativer-for-saarbare-og-udsatte-grupper.pdf>)